

ANGOLA

ÜLKE PROFİLİ

**Ticari İstihbarat
Araştırma ve Bilgi Toplama
Servisi**

GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Angola Cumhuriyeti
Resmi Dili	Portekizce
Başkent	Luanda
Yüzölçümü	1.246.700 Km ²
Nüfus	32,9 Milyon (2022 Tahmini IMF)
Dini Yapı	Katolik % 41,1, Protestan %38,1, Diğer Dinler %3,6, Dinsiz %12,3
Büyük Kentler	Luanda 8 milyon, Lubango 828 bin, Cabinda 778 bin
Etnik Yapı	Ovimbundu%37, Kimbundu %25, Bakongo %13, Mestico %2, Avrupalı 1%, Diğer %22
Döviz Kuru	Angola Kwanzası,
Uluslararası Telefon Kodu	+ 244

Kaynak: Economist Intelligence Unit, Country Report, CIA Fact Book, IMF

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar

- Dünya Ticaret Örgütü (World Trade Organization – WTO)
- Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (Southern African Development Community, SADC)
- Birleşmiş Milletler (United Nations – UN)
- Afrika Birliği (The African Union-AU)
- Orta Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (CEEAC)
- Portekizce Konuşan Ülkeler Topluluğu (Community of Portuguese Speaking Countries-CPLP)
- Afrika’da Portekizce Konuşan Ülkeler Birliği (Organisation of Lusophone African Countries - PALOP)
- Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund – IMF)
- Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC)

Coğrafi Konum

Angola batısında Atlantik Okyanusu, güneyinde Namibya, güney doğusunda Zambiya, kuzeyinde ve doğusunda ise Demokratik Kongo Cumhuriyeti’nin yer aldığı bir Güney Batı Afrika ülkesidir. Diğer taraftan, ülkeden ayrı bir toprak parçası olan Kabinda (Cabinda) bölgesi Angola’ya aittir. Batıda Atlantik Okyanusu ile kıyısı olan Kabinda, kuzeyde Kongo Cumhuriyeti, doğu ve güneyinde ise Demokratik Kongo Cumhuriyeti ile çevrilidir. Ülkenin 4.837 km uzunluğunda sınırı bulunmaktadır.

Angola, Afrika kıtasında Portekizce konuşan ülkeler arasında en büyüğüdür. Angola’nın 2/3’ü platolarla kaplıdır. Ortalama yükseklik 1.050 – 1.350 mt arasındadır. Angola’nın en yüksek noktası, Huambo vilayetinde yer alan 2.620 mt yüksekliğindeki Moco Dağı’dır.

Namibya’dan Luanda’ya kadar olan bölge kuru bir kıyı şeridi, iç yüksek bölgeleri nemli, güney doğu ve güney iç bölgeleri kuru savan, kuzeyde ve Kabinda (Cabinda) bölgesi ise yağmur ormanlarından oluşmaktadır.

Siyasi ve İdari Yapı

Angola, 11 Kasım 1975 yılına kadar Portekiz'in yönetimi altında bulunmuştur. Portekizliler 1482 yılında bugünkü Angola'nın kuzeyine ilk kez ayak bastıklarında, kuzeyde bugünkü Gabon'dan güneyde ise Kwanza nehrine uzanan bölgede hüküm süren Kongo Krallığı ile karşılaşmışlardır. Bu dönemde, Kongo Krallığının güneyinde bulunan devletlerden en önemlisi olan Ngola isimli kral tarafından yönetilen Ndongo krallığı bulunmaktaydı. Angola ismi, Ndongo krallarına verilen unvan olan ngola (kral) dan gelmektedir.

Portekiz, çeşitli savaşlar ve anlaşmalarla ülkenin kıyı şeridini 16.yy boyunca yavaş yavaş ele geçirmiştir. Hollanda, 1641 yılında bugünkü Angola'nın başkenti olan Luanda'yı ele geçirerek 1648 yılına kadar şehri kontrol etmiştir. 1648 yılında, Brezilya'dan getirilen Portekiz güçleri Luanda'yı geri almıştır. Portekiz güçleri Luanda'yı geri aldıktan sonra, 1671 yılına kadar olan süreçte, Kongo ve Ndongo krallıklarını işgal etmiştir. Bununla birlikte, Portekiz'in iç bölgelerin tamamının kontrolünü ele geçirmesi, 20.yy'ın başlarına kadar sürmüştür.

1951 yılında Portekiz, Angola'yı, deniz aşırı bir vilayeti ilan etmiş ve deniz aşırı Angola Vilayeti olarak adlandırmıştır. Bu tarihten itibaren, çeşitli siyasal haklar talep edilmeye başlanmıştır. Angola'nın bağımsızlığı için silahlı mücadele ise 4 Şubat 1961 yılında başlamıştır. Söz konusu siyasi mücadele aşağıda yer alan üç grup tarafından yürütülmüştür:

Angola'nın Bağımsızlığı İçin Halk Hareketi (the Popular Movement for the Liberation of Angola - **MPLA**): 1956 yılında kurulmuştur. Kimbundu etnik yapısına dayalı, Portekiz Komünist partisi ve Doğu Bloku, özellikle Rusya, tarafından desteklenmiştir.

Angola Ulusal Bağımsızlık Cephesi (the National Front for the Liberation of Angola - **FNLA**): 1962'de kurulmuştur. Bokongo etnik yapısına dayalı, ABD ve Kinşasa'daki Mobutu rejimi tarafından desteklenmiştir.

Angola'nın Tümünden Bağımsızlığı İçin Ulusal Birlik (the National Union for the Total Independence of Angola - **UNITA**): 1966 yılında kurulmuştur. Ovimbundu etnik temeline dayalı, Çin Halk Cumhuriyeti ve Güney Afrika Cumhuriyeti tarafından desteklenmiştir.

Yaklaşık 500 yıl Portekiz sömürgesinde kalan Angola, 11 Kasım 1975 yılında bağımsızlığını kazanmıştır. Angola'nın bağımsızlığını ilk tanıyan ülke Brezilya olmuştur. Ancak, bağımsızlık ilanından sonra da, Portekiz'e karşı bağımsızlık mücadelesi veren, politik kökenleri ve dış destekçileri farklı MPLA, UNITA ve FNLA siyasi hareketleri arasında iktidar mücadelesi nedeniyle iç savaş başlamıştır.

2002 yılında UNITA'nın lideri olan Jonas Savimbi'nin ölmesiyle iç savaş son bulmuştur.

Angola'da ilk seçim 1992 yılında gerçekleştirilmiştir. 14 siyasi partinin katıldığı 5-6 Eylül 2008 tarihinde yapılan seçimlere halkın % 87.4'ü katılmıştır. Seçimi, ezici bir çoğunlukla Jose Eduardo dos Santos'un başkanlığını yaptığı MPLA kazanmıştır. 2009 yılında, yeni Anayasa çalışmalarına başlanmış ve 21 Ocak 2010 tarihinde Angola Ulusal Meclisi tarafından kabul edilen Anayasa, 5 Şubat 2010 tarihinde o zamanki devlet başkanı Devlet Başkanı Jose Eduardo dos Santos döneminde yürürlüğe girmiştir.

Yeni anayasaya göre, seçimlerde en fazla oyu alan siyasi partinin veya koalisyonun lideri devlet başkanı olmaya hak kazanmaktadır. Bir kişi en fazla iki kez Devlet Başkanı olabilmektedir. Başkanlık süresi ve parlamentonun görev süresi 5 (beş) yıl olarak belirlenmiştir. Başkan yardımcısı ve bakanlar Devlet Başkanı tarafından atanmaktadır. Bakanlar kurulu Devlet Başkanına yardım eden yardımcı bir organdır. Devlet Başkanı, başkan yardımcısını da kapsayan bakanlar kuruluna başkanlık etmektedir. Devlet başkanı aynı zamanda, Angola silahlı kuvvetlerinin komutanıdır.

Diğer taraftan, yeni anayasa ile Başbakanlık kaldırılarak Devlet Başkanı yardımcılığı pozisyonu ihdas edilmiştir. İktidar partisinin başkan yardımcısı doğrudan başkan yardımcısı olmaktadır. İdam cezası da yeni Anayasa ile kaldırılmıştır. Angola'da 18 idari bölge bulunmaktadır. Söz konusu idari bölgeler; Bengo, Benguela, Bie, Cabinda, Cuando Cubango, Cuanza Norte, Cuanza Sul, Cunene, Huambo, Huila, Luanda, Lunda Norte, Lunda Sul, Malanje, Moxico, Namibe, Uige ve Zaire'dir. İdari bölgeler, doğrudan Devlet Başkanı tarafından atanan Valiler tarafından yönetilmektedir.

GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	74,79	121,42	117,88	124,1	130,26	136,04	143,15	151,54
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	1,1	2,8	3,5	3,7	4	4,1	4,2	4,2
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - \$)	2 168	3 400	3 205	3 276	3 338	3 385	3 458	3 554
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	25,8	21,4	11,7	10,8	9,4	9,3	9,1	8,9
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	11,2	11	6,2	3,1	2	1,3	0,8	0,8
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Nüfus (milyon)	34,5	35,71	36,78	37,89	39,02	40,19	41,4	42,64
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	86,9	67,1	63,3	59,2	56,7	54,4	51,5	49,5

Kaynak:IMF Nisan 2023

*: Tahmini

Angola, dünyanın en hızlı büyüyen ekonomilerinden ve en hızlı değişen ülkelerinden birisidir. Hızlı ekonomik büyüme sosyal gelişmelere ve altyapıdaki iyileşmelere sebep olmaktadır. Angola, 2019 yılında gerçekleşen 84,5 milyar Dolarlık GSYİH ile sahra-altı Afrika'nın en büyük üçüncü ekonomisi olmuştur. 2020 yılında GSYİH'nın 58,3 milyar dolar, 2021 yılında 74,8 milyar dolar olarak gerçekleştiği, 2022 yılında ise 121,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Angola, mineral kaynaklar, petrol, doğal gaz, elmas, kahve, sisal, mermer, demir ve doğal kaynaklar yönünden zengindir. Angola ekonomisinin merkezinde petrol bulunmaktadır. Ülkenin ekonomik gelişmesi, refahı, sosyal gelişme ve kalkınma tamamen petrole bağlıdır. Petrol fiyatlarındaki olası yükselişler doğrudan ülke GSYİH'sını ve ithalatını etkilemektedir. Angola, Nijerya'dan sonra Afrika'nın en fazla ham petrol üreten ülkesidir. Petrol rezervlerinin % 65'i Kabinda bölgesinde yer almaktadır. Diğer taraftan, yeni petrol sahalarının bulunmasıyla, Angola'nın Afrika'da en fazla petrol üreten ülke olacağı tahmin edilmektedir. Petrol büyük oranda kıyı şeridinde çıkarılmaktadır. Hükümet, ülke ekonomisinin petrole olan bağımlılığını azaltmak için çalışmalar yürütmektedir.

Petrol, Angola GSYİH'nın %85'ini, ihracatın % 97'sini ve hükümet gelirlerinin % 83'ünü oluşturmaktadır. Angola, dünyada, ekonomisi petrole bağımlılığı en yüksek olan ülkelerden birisidir.

27 yıl süren iç savaş nedeniyle tamamen yıkılan alt yapının inşa edilmesinde kurumlar ve insan kaynakları yetersiz kalmaktadır. Bununla birlikte, uzun süren iç savaştan sonra, Angola hükümeti, temel olarak petrolden elde ettiği gelirle ve yabancı yatırım çekmekle ülkeyi yeniden inşa etmeye çalışmaktadır.

Petrolden sonra ülkenin en önemli ihracat ürünü elmadır. Ülkede, yılda 6 milyon karatın üzerinde elmas üretilmektedir.

Angola bağımsızlığını kazandıktan sonra, başta, muz, kahve, pamuk, mısır ve tuz olmak üzere önemli oranda tarımsal ürün üretimi ve ihracatı gerçekleştiren bir ülke iken, yaşanan iç savaş nedeniyle nüfus büyük oranda yer değiştirmiş ve tarımsal alanlarda geniş maden sahaları açılmıştır. Ülkede tarımsal üretim oldukça azalmış ve verimsiz hale gelmiştir. Ülkenin gıda ihtiyacı büyük oranda ithalatla karşılanır hale gelmiştir.

Önümüzdeki yıllarda ülkenin temel ekonomik politikası, makroekonomik istikrarı tehlikeye atmadan fakirliği azaltma programına ve altyapı rehabilitasyonuna yoğunlaşacağı beklenmektedir. Alt yapı ve konut yatırımlarındaki artış büyük oranda petrol gelirlerine bağlıdır.

Angola'da çok önemli ve fazla iş ve yatırım fırsatı olmasına rağmen ülkede halen önemli sıkıntılar yaşanmaktadır. Angola'da, pazara girişteki yüksek maliyetler, karmaşık bürokratik işlemler, yetersiz altyapı gibi olumsuzluklar süregelmektedir. Ülkede, gelir dağılımının bozuk olması, kayıtdışı ekonominin büyüklüğü, bankacılık sisteminde yaşanan sorunlar, kredi imkanlarının yetersizliği, sözleşmelerin uygulanmasındaki sorunlar ve genel olarak hukuki yapıdaki yetersizlikler çeşitli sorunları beraberinde getirmektedir.